

Zorgplicht, handelingsverlegenheid school en verwijdering leerling. Klacht ongegrond.

De Commissie stelt vast dat de visies van klagers enerzijds en de school en het bevoegd gezag anderzijds ver uit elkaar liggen. Klagers stellen het belang van hun kind voorop en zien, naar het oordeel van de Commissie, geen grenzen aan wat de school zou moeten realiseren om een passende onderwijsplek te bieden aan hun kind. De school en het bevoegd gezag dient de grens te bewaken en is verantwoordelijk voor de belangen van alle kinderen (en dus niet alleen van het kind van klagers) en haar personeelsleden. De Commissie stelt vast dat de school zich bij toelating van de dochter van klagers bereid heeft getoond verregaande inspanningen te verrichten om het onderwijs te verzorgen. De Commissie is van oordeel dat de school de zwaarte van het traject heeft onderschat. Om voor een leerling met een beperking samen met ouders en begeleiders op verregaande schaal passend onderwijs te ontwikkelen, is een strategische opstelling met een strakke regie een eerste vereiste. Naar het oordeel van de Commissie heeft het vooral ontbroken aan centrale regie. De school heeft gesteld dat zij zich steeds op het standpunt hebben gesteld dat het experiment om voor de dochter van klagers een passende plek op school te creëren, beëindigd zou kunnen worden op het moment dat de school handelingsverlegen zou worden. De Commissie stelt vast dat er bij de dochter van klagers sprake was van ernstig grensoverschrijdend gedrag en dat de school gelet op de ontstane situatie in redelijkheid heeft kunnen besluiten dat er handelingsverlegenheid was ontstaan en zij op grond daarvan tot verwijdering heeft kunnen besluiten. Dat er, na ingrijpen van het OPP, wel een bevredigende onderwijssituatie is ontstaan, betekent, naar het oordeel van de Commissie, niet dat de school zich niet tot het uiterste heeft ingespannen om binnen de toen beschikbare kaders aan haar zorgplicht invulling te geven. Ook het klachtonderdeel dat ziet op het tijdelijk op een andere school onderbrengen van de dochter van klagers is ongegrond. Het is niet onaanvaardbaar als tijdelijke oplossing, daar dit tot doel had om thuiszitten van de dochter van klagers te voorkomen.

Klachtnummer 2019/117

Advies aan

het bestuur van * (verder te noemen: het bevoegd gezag),

inzake

de klacht van * en * (verder te noemen: klagers), ouders van (naam dochter)

I Verloop van de klachtenprocedure

Klagers hebben op 12 juni 2019 een klacht ingediend bij de Landelijke Klachtencommissie voor het Christelijk Onderwijs (verder: de Commissie). Het vragenformulier met bijlagen is door de Commissie op 19 juni 2019 ontvangen. Op 28 juni 2019 heeft de Commissie op haar verzoek een nader stuk ontvangen.

De klacht is gericht tegen * (directeur) en * (onderwijsassistent) die werkzaam zijn bij de (naam school) te * (verder: de school).

Namens het bevoegd gezag heeft * (stafmedewerker onderwijs en kwaliteit) op 3 jul 2019 een schriftelijke reactie gegeven. Namens het bevoegd gezag heeft * op 17 juli 2019, desgevraagd een nadere schriftelijke reactie gegeven. Klagers hebben per e-mail van 21 augustus 2019 hierop inhoudelijk gereageerd. Per e-mail van 26 september 2019 hebben de school en het bevoegd gezag (verweerders) de Commissie geïnformeerd over de laatste stand van zaken en een vraag inzake de ontvankelijkheid van de klacht voorgelegd. Verweerders hebben nadere informatie op 27 september 2019 ingediend. Klagers hebben nadere informatie op 1 oktober 2019 ingediend.

Op 8 oktober 2019 heeft de Commissie een hoorzitting gehouden te Rotterdam. Klagers zijn verschenen, vergezeld van *, zus van klaagster. Namens het bevoegd gezag zijn *, voorzitter College van Bestuur en * voornoemd verschenen. De directeur en de onderwijsassistent zijn niet verschenen. Als deskundigen zijn * en * van het samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs (verder: PPO) verschenen.

II Standpunt van klagers

1. Het handelen van de directeur in de periode van januari 2018 tot juli 2018 met betrekking tot het verwijderen van de leerlinge is verwijtbaar;
2. De directeur heeft nalatig gehandeld;
3. De onderwijsassistent heeft nalatig gehandeld; de kwaliteit van het gegeven onderwijs was niet in orde; er was geen sprake van een veilig pedagogische onderwijsomgeving;
4. De directeur en de onderwijsassistent hebben informatie verdraaid en achter gehouden;
5. De kwaliteit van het onderwijs door de onderwijsassistenten was onvoldoende;
6. De verwijdering was disproportioneel en onrechtmatig;
7. De onderwijssituatie op de (naam school) tussen de zomervakantie en december 2018 was niet acceptabel.

(naam leerling) heeft het Angelman Syndroom. Na een achtergrond van Speciaal Onderwijs, volgde zij sinds schooljaar 2016-2017, na een proefperiode, volledig regulier onderwijs op de school. (naam leerling) heeft daarbij fulltime een eigen begeleider gehad. Tot en met december 2017 waren de evaluaties positief. Na aanleiding van twee gebeurtenissen tijdens de Citoweek eind januari 2018 heeft de directeur aangegeven dat de school handelingsverlegen was en dat (naam leerling) niet op school kon blijven. De gronden daarvoor hebben klagers aangevochten. In de periode vanaf maart 2018 tot eind schooljaar 2018 mocht (naam leerling) slechts enkele uren per dag in de klas deelnemen. De rest van de tijd was zij afgezonderd van de klas met een individuele begeleider. Aangeklaagde onderwijsassistent gaf haar daarbij geen onderwijs maar hield haar bezig. In het begin van schooljaar 2018-2019 heeft (naam leerling) op een SBO school vallend onder hetzelfde bestuur individueel onderwijs gevolgd. Dat vond plaats in een tot kantoor verbouwde kelderruimte, in volledige afzondering. Klagers hebben hiertegen zonder resultaat bezwaar gemaakt. Na het ingrijpen van de directeur van het samenwerkingsverband volgt (naam leerling) sinds januari 2019 naar volle tevredenheid onderwijs op een andere reguliere school.

Eind 2017 waren er nog positieve evaluaties, maar begin 2018 was er een totale omslag.

In het gesprek van 15 februari 2018 hebben klagers het vertrouwen in de directie verloren. Voor en na het gesprek heeft de school de suggestie gewekt dat er nog samen naar aanpassingen op de school

gezocht kon worden zodat het onderwijs passend kon worden gemaakt. De verslaglegging heeft te lang op zich laten wachten waardoor het effect verloren is gegaan.

Klagers hebben aangegeven dat er veel verschil was tussen de begeleiders. Bij sommigen ging het prima en de escalaties deden zich steeds voor bij dezelfde onderwijsassistent. Deze onderwijsassistent had beter ondersteund moeten worden.

De onderwijsassistent heeft de situatie moedwillig ernstiger laten voorkomen dan het was. (naam leerling) kan zich niet uiten waardoor zij gefrustreerd kan reageren als haar onrecht wordt aangedaan. De onderwijsassistent heeft respectloos gehandeld door in onderwijstijd (ook bij Cito toetsen) en bij het begeleiden de radio aan te hebben, door (naam leerling) soms meer dan een uur te laten tekenen zonder tegen haar te praten of aan haar onderwijsdoelen te werken.

De directeur heeft niet naar klagers geluisterd en geen maatregelen getroffen. De directeur heeft haar personeel zelfs gevraagd informatie te verzwijgen. Er is sprake van onbehoorlijk leiderschap en respectloosheid ten aanzien van (naam leerling) die niet kan praten en niet kan vertellen hoe de situatie in de aanwezigheid van de onderwijsassistent precies was. Hierdoor is het vertrouwen geschaad.

Klagers hebben op 27 maart 2018 tegen de directeur een klacht ingediend bij het bestuur van de school. Op 16 april 2018 heeft het bestuur, in de persoon van de heer *, gereageerd.

Op 18 april 2018 is de verwijderingsprocedure gestart.

Klagers stellen dat de conclusie dat het niet meer ging niet terecht was. Er waren nog voldoende mogelijkheden voor aanpassing. De andere ouders en leerlingen hadden geen problemen met de aanwezigheid van (naam leerling). De wijze waarop (naam leerling) de toegang tot de klas en haar vrienden is ontzegd, is een aantasting van haar sociale veiligheid en welbevinden.

De school en het bestuur hebben het vertrouwen van klagers geschaad door hun beloftes niet na te komen en hebben (naam leerling) 'afgeschreven'. Het geschade vertrouwen als reden voor de verwijdering te noemen, voelt bij klagers als zeer oneerlijk.

De regels met betrekking tot passend onderwijs, schorsing en verwijdering zijn geschonden.

Er is na evaluatie geen aangepast ontwikkelingsperspectief opgesteld. (naam leerling) is voor dagdelen gedurende een lange tijd de toegang tot onderwijs ontzegd. De directeur heeft al op 9 maart 2018 een mail naar collega directeuren gestuurd terwijl nog geen sprake was van verwijdering. Voorgaande mail duidt ook niet op het serieus nemen van de zorgplicht. Klagers worden pas in mei uitgenodigd voor een gesprek over het zoeken naar een nieuwe school. Klagers hebben zelf ook, tevergeefs, geprobeerd een passende school te vinden. (naam leerling) zou eventueel thuis komen te zitten. Uiteindelijk is er een oplossing in de vorm van voornoemde kelder. Dit laatste getuigt van psychische verwaarlozing.

Aan (naam leerling) is door het bovenstaande emotionele schade berokkend. Ook is ernstige schade toegebracht aan haar schoolloopbaan. Bovendien was het door de verdraaiing van zaken moeilijk een andere reguliere school te vinden.

Klagers benadrukken ook het falen van het systeem.

III Standpunt van het bevoegd gezag en de school

Bij de definitieve plaatsing van (naam leerling) op de school werd afgesproken de ontwikkeling van (naam leerling) periodiek te monitoren. Tevens werd expliciet afgesproken dat, wanneer daartoe aanleiding was, (naam leerling) terug zou keren naar het speciaal onderwijs.

Gedurende het schooljaar 2017-2018 werd het gedrag van (naam leerling) in toenemende mate een belemmering voor de overige leerlingen in de groep en voor de leerkracht. De extra ondersteuning door de individuele begeleiders kon hierbij geen oplossing bieden. Het verschil in functioneren op zowel cognitief als sociaal-emotioneel gebied tussen (naam leerling) en de overige leerlingen werd steeds groter, waardoor de leerkracht in toenemende mate handelingsverlegen werd. De onderwijs-ondersteuningsbehoefte van (naam leerling) overschreed derhalve de grenzen van de ondersteuningsmogelijkheden van de school, zoals opgenomen in het schoolondersteuningsprofiel (SOP). De school is op diverse momenten in gesprek gegaan met klagers over de toegenomen zorgen. Ook was geregeld contact via e-mailberichten.

Op 26 maart 2018 vond een zorgoverleg plaats waarbij naast klagers en de medewerkers van de school, ook een aantal externe deskundigen was uitgenodigd. De school gaf aan dat de grenzen van de zorg bereikt waren en niet langer kon worden voldaan aan de specifieke onderwijs-ondersteuningsbehoeften van (naam leerling); het onderwijsleerproces van alle leerlingen (en de leerkracht) stond op onverantwoorde wijze onder druk. Zowel de school als de externe deskundigen constateerden dat de problematiek zich niet alleen voordeed bij de onderwijsassistent, zoals klagers stellen, maar ook bij de andere begeleiders en in een bredere context. De situatie op school verslechterde daarna vanuit het feit dat het vertrouwen tussen klagers en de school beschadigd was geraakt en het aantal incidenten in de groep toenam.

De school heeft in het kader van de zorgplicht andere scholen benaderd. De scholen gaven echter alle aan niet te kunnen voorzien in een aanbod dat past bij de onderwijs-ondersteuningsbehoeften van (naam leerling). De school heeft vervolgens een constructie gerealiseerd waarbij (naam leerling) deels binnen de school en deels daarbuiten onderwijs kon volgen. PPO heeft een TLV beschikking (Cluster 3) afgegeven nadat de onderwijs-ondersteuningsbehoeften van (naam leerling) in kaart waren gebracht. Mede vanwege de afwijzende houding van klagers ten opzichte van Cluster 3 onderwijs, het belang voor (naam leerling) om een passende onderwijsvorm te kunnen bezoeken en de handelingsverlegenheid van de school, is besloten over te gaan tot het opstarten van een verwijderingsprocedure. Toen klagers alsnog met Cluster 3 scholen in gesprek waren gegaan, bleek dat deze scholen niet kunnen voorzien in de onderwijs-ondersteuningsbehoeften van (naam leerling). Uiteindelijk heeft de directeur van PPO een reguliere basisschool gevonden die bereid was (naam leerling) een plek aan te bieden. Vanuit de zorgplicht heeft het bestuur vanaf de zomervakantie 2018 tot oktober 2018 (naam leerling) een onderwijsplaats aangeboden op één van haar SBO scholen. (naam leerling) kreeg in de kamer van de intern begeleider/School Maatschappelijk Werker, individuele begeleiding van een door het bestuur geleverde onderwijsassistent. Na een wenperiode is (naam leerling) in december 2018 definitief ingeschreven op de reguliere basisschool.

De school heeft in het kader van de door klagers ingediende klacht bij het bestuur reeds aangegeven dat op het gebied van communicatie (zoals het tijdig verstrekken van verslagen) zaken kunnen en zullen worden verbeterd.

In reactie op de klachtpunten wordt nog het volgende opgemerkt.

De constatering van de directeur en de onderwijsassistent dat de school niet langer in de ondersteuningsbehoefte van (naam leerling) kon voorzien, werd bevestigd door externe deskundigen. Alle medewerkers van de school hebben naar vermogen gepresteerd waarmee niet gesteld is dat er nooit iets beter had gekund; onderwijs is mensenwerk en (naam leerling) vroeg meer dan de school kon bieden. Zienwijzen kunnen verschillen, maar de manier waarop klagers hebben gecommuniceerd, is door de school als star en onbeleefd ervaren.

De gevolgde verwijderingsprocedure is in het belang van (naam leerling) ingezet als redmiddel.

Er was helaas geen andere ruimte dan de ruimte op de SBO school beschikbaar die als tijdelijke oplossing kon dienen. Door de omstandigheden die de school niet zijn toe te rekenen, heeft de periode langer geduurd dan noodzakelijk zou zijn geweest.

(naam leerling) uitte haar onmacht middels ongewenst fysiek gedrag richting medeleerlingen, leerkrachten en begeleiders (spuwen, knijpen, bijten, schoppen en aan haren trekken) waardoor de veiligheid van die personen zodanig in het geding kwam dat er een onhoudbare toestand was ontstaan. De situatie waarin (naam leerling) nu wel binnen het reguliere onderwijs functioneert, kan niet worden vergeleken met de situatie op de school, omdat er sprake is van een geheel andere opzet waarbij heel veel externe begeleiding is ingezet.

IV Overwegingen van de Commissie

1. Met betrekking tot het verzoek van verweerders om de klacht zonder zitting af te doen dan wel niet-ontvankelijk te verklaren, oordeelt de Commissie als volgt. Verweerders hebben zich ter ondersteuning van hun standpunt beroepen op het feit dat het OPP zou hebben toegegeven dat de meeste schuld voor de gang van zaken bij hen lag, omdat zij niet tijdig hebben onderkend wat er precies aan de hand was. Om die reden zou de school geen blaam treffen.

De Commissie stelt vast dat klachten die bij de Commissie worden ingediend, altijd op een hoorzitting worden besproken. Dat is slechts anders in bijzondere gevallen, bijvoorbeeld als er evidente formele gebreken zijn of als beide partijen daarom vragen. In de onderhavige klacht is dat niet aan de orde. In algemene zin is de hoorzitting ook onontbeerlijk voor de Commissie, omdat daar vragen die bij de Commissie leven, kunnen worden besproken en door partijen kunnen worden beantwoord. In dit verband merkt de Commissie nog op dat zij het betreurt dat aangeklaagden niet ter zitting zijn verschenen. Wel heeft de Commissie in het voorgaande aanleiding gezien vertegenwoordigers van het OPP uit te nodigen voor de hoorzitting.

2. De Commissie stelt vast dat de school en het bevoegd gezag de klachtpunten 1 t/m 7 gemotiveerd hebben weersproken.

De Commissie ziet zich gesteld voor het beantwoorden van de vraag of de school in haar zorgplicht ten aanzien van (naam leerling) tekort is geschoten. Tevens zal zij beoordelen of de school in redelijkheid heeft kunnen besluiten zich handelingsverlegen te verklaren en een verwijderingsprocedure te starten. Tenslotte zal de situatie op de (naam school) worden besproken.

3. De Commissie stelt voorop dat zij zich niet aan de indruk kan onttrekken dat er een grote kloof is ontstaan tussen de standpunten van klagers enerzijds en de school en het bevoegd gezag anderzijds. Klagers stellen uiteraard het belang van hun dochter voorop en vanuit dat perspectief zien zij geen grenzen aan wat de school in hun visie zou moeten realiseren om voor hun kind een passende onderwijsplek te bieden. De school en het bevoegd gezag zijn echter niet alleen verantwoordelijk voor (naam leerling), maar dienen ook de belangen van alle andere leerlingen en de personeelsleden af te wegen tegen het individuele belang van (naam leerling). Zij dienen hierbij hun grenzen te bewaken.

4. Voorts stelt de Commissie vast dat de school bij de toelating van (naam leerling), naar wat vooral later is gebleken, zich bereid heeft getoond binnen een experimentele setting vergaande inspanningen te verrichten om het onderwijs voor (naam leerling) te verzorgen. Het bevreemdt de Commissie niet dat na afloop van de kleuterperiode in toenemende mate problemen zijn ontstaan, gelet op de gewijzigde eisen die dat met zich meebrengt. Met betrekking tot de vraag of de school aan de op haar rustende zorgplicht heeft voldaan, overweegt de Commissie als volgt.

5. De Commissie is van oordeel dat de school de zwaarte van het traject heeft onderschat. Wellicht is dit bevorderd door het feit dat het aanvankelijk allemaal wel goed liep. Om voor een leerling met een dergelijke beperking samen met ouders en begeleiders op verregaande schaal passend onderwijs te ontwikkelen, is een strategische opstelling met een strakke regie een eerste vereiste. Naar het oordeel van de Commissie heeft het vooral ontbroken aan centrale regie, een goede afstemming tussen de verschillende begeleiders en voldoende ondersteuning vanuit PPO . De school had bij PPO sterker moeten aandringen op betere begeleiding, toen dit niet goed van de grond kwam. Ook een structureel cyclische aanpak had kunnen bijdragen aan een beter verloop.

6. De school heeft naar voren gebracht dat zij zich steeds op het standpunt hebben gesteld dat het zogenoemde experiment om voor (naam leerling) een passende plek op school te creëren, beëindigd zou kunnen worden op het moment dat de school handelingsverlegen zou worden. De Commissie kan de school hierin volgen, aangezien, zoals hierboven uiteengezet, de school een bredere verantwoordelijkheid heeft waarbij belangen moeten worden afgewogen.

Voorts heeft de school gesteld dat alle bij (naam leerling) betrokken begeleiders van mening waren dat het zo niet langer door kon gaan en dat de in het begin van 2018 ontstane problemen niet uitsluitend aan aangeklaagden toe te schrijven waren. De Commissie is van oordeel dat niet is gebleken dat dit onjuist is. Tevens stelt de Commissie vast dat er bij (naam leerling) sprake was van ernstig grensoverschrijdend gedrag. Dat daar volgens klagers een goede verklaring voor was, maakt dit oordeel niet anders.

Gelet op de ontstane situatie heeft de school in redelijkheid kunnen besluiten dat er handelingsverlegenheid was ontstaan en tot verwijdering kunnen besluiten.

De Commissie begrijpt dat klagers nog andere mogelijkheden zagen, maar dat betekent niet dat de school nalatigheid kan worden verweten. Dat er nu, na ingrijpen van het OPP, wel een bevredigende onderwijssituatie voor (naam leerling) is ontstaan, betekent niet dat de school zich niet tot het uiterste heeft ingespannen om binnen de toen beschikbare kaders aan haar zorgplicht invulling te geven.

7. De Commissie komt dan ook tot de conclusie dat, binnen het overeengekomen arrangement dat de school vrijwillig is aangegaan en met de kennis van toen, niet geoordeeld kan worden dat de school in haar zorgplicht is tekortgeschoten.

Tevens heeft de school binnen het geschetste kader in redelijkheid kunnen besluiten tot verwijdering over te gaan.

8. Met betrekking tot het tijdelijk onderbrengen van (naam leerling) op de (naam school) overweegt de Commissie het volgende. De Commissie begrijpt de bezwaren van eisers maar acht, gelet op de intentie van de school om voor een korte periode ter voorkoming van thuiszitten een voorziening te treffen, de door de school gekozen oplossing niet onaanvaardbaar. Dat de plaatsing op de (naam school) uiteindelijk veel langer heeft geduurd dan aanvankelijk was te voorzien, kan niet voor rekening van de school komen, daar er allerlei factoren in het spel waren waar de school geen grip op had. Ook dit klachtonderdeel is ongegrond.

V Het oordeel van de Commissie

De Commissie verklaart de klacht ongegrond.

VI Advies

De Commissie verwijst naar punt 5 van haar overwegingen.

Aldus gegeven op 8 oktober 2019 door mr. E.I. Batelaan-Boomsma, voorzitter, alsmede E.M. Schippers BSc en drs. J. van Tongeren, leden in tegenwoordigheid van mr. D.H.C. Dane-Peeters als secretaris.